

Asia: VN/24185/2023

Lausuntopyyntö terrorismirikostyöryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Poliisihallituksen lausunto terrorismirikostyöryhmän mietinnöstä.

Lausunto on laadittu Poliisihallituksen asianhallintajärjestelmään 13.2.2025 asianumerolla POL-2024-187603 (ID-2595529)

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Oikeusministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa terrorismirikos työryhmän mietinnöstä: "Terroristisia rikoksia koskevan rangaistussäätelyn uudistaminen".

Lausunnon valmistelun yhteydessä Poliisihallitus on pyytänyt osalta poliisi laitoksilta huomioita mietinnön sisällöstä. Keskusrikospoliisilta Oikeusministeriö on pyytänyt erikseen lausuntoa. Poliisihallituksella on ollut edustaja terrorismirikostyöryhmässä.

Rangaistussäätelyn selkeyttäminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ehdotetut kannatettavat muutokset tulevat edesauttamaan lainsäädännön selkeyttämistä verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Mietinnössä kuvatulla tavalla voimassaolevan RL 34 a luvun perustelutekstit ovat hajaantuneet laajaan joukkoon lainvalmisteluasiakirjoja. Uuden luvun laajat säädoskohtaiset perustelut tulevat jatkossa helpottamaan lainsäädännön sisällön tulkintaa, muodostaen yhtenäisen kokonaisuuden, jolloin sääntelyn sisällön selvittämiseksi ei tarvitsisi enää perehtyä aikaisempiin hallituksen esityksiin.

Rangaistussääntelyn selkeyttämistä ja niin sanottua luettavuutta edesauttaa luvun sisäisten viittausten väheneminen ja määritelmien sijoittaminen RL 34 a 1§:ään.

Edellä mainitusta parannuksista huolimatta myös uusi RL 34 a luku tulee olemaan jatkossakin vaikeammin hahmotettava ja monimutkaisempi verrattuna useimpiin muihin rikoslain lukuihin, tähän johtaneita seikkoja on taustoitettu mietinnössä. Myös uusi RL 34 a luku tulee perustumaan samoihin perusratkaisuihin, jotka Suomessa aiemmin rikoslakia säädettäessä on tehty. Tästä poikkeavan uudenlaisen sääntelyratkaisun toteuttaminen työryhmälle annetussa määräajassa olisi kuitenkin todennäköisesti ollut haasteellista.

Rangaistussääntelyn kattavuus

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti terrorismirikokset on säädetty rangaistavaksi varsin laajasti ja ehdotetut muutokset terrorististen rikosten kriminalisoinneista ovat kannatettavia muutoksia. Muutokset tulevat entisestään lisäämään terrorististen rikosten rangaistussääntelyn kattavuutta (34 a luvun 2 § terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset: törkeä vapaudenriisto, törkeä raiskaus, törkeä ryöstö sekä törkeä lapsenraiskaus).

Rangaistussääntelyn kattavuutta lisäävät myös ehdotetut muutokset 34 a luvun 4 §:ään terrorismirikoksen valmistelusta: Toisen tekijän terrorismirikoksen valmistelu. Sekä myös tavanomaisempien esineiden, kuten esimerkiksi ajoneuvo, valmistaminen, hankkiminen, kuljettaminen, luovuttaminen, hallussapito tai käyttö, jos niillä voidaan terrorismirikoksen tekemisen yhteydessä aiheuttaa vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Nämä muutokset vastaavat tekotapoihin, joilla terroristisia tekoja on esimerkiksi kansainvälisesti toteutettu.

Poliisihallitus kuitenkin kiinnittää huomiota seuraavilta osin rangaistussääntelyn kattavuuteen:

5 § Terroristiryhmän johtaminen

Mietinnössä esitetyn perusteella terroristiryhmän johtaminen ei jatkossakaan olisi itsenäinen kriminalisoitu teko vaan rangaistavuuden edellytykseksi asetetaan toisen rikoksen tekeminen. Mietinnössä ratkaisua on perusteltu lähinnä rangaistuksen mittaamisen näkökulmasta.

Rikoslain ennalta estävyyden näkökulmasta valittu sääntelyratkaisu ei Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ole riittävän tehokas. Ehdotettu lainsäädäntö näyttäisi mahdollistavan terroristiryhmän rankaisemattoman johtamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa kyseinen terroristiryhmä on jo aiemmin toteuttanut terroristisen rikoksen ja syystä tai toisesta ryhmän johtoon asettuu uusi henkilö. Ehdotetun säädöksen mukaan ryhmän johtaminen olisi kuvatus laisessa tilanteessa sallittua toimintaa (Mietintö s. 286-289) . Näyttäisi siltä, että valitussa sääntelyratkaisussa terroristisia tekoja lähestytään lähinnä näkökulmasta yksittäinen teko / terroristiryhmä / terroristiryhmän johtaminen, kuitenkin kansainvälisten esimerkkien perusteella voi todeta, että terroristiryhmien / järjestöjen toiminta voi olla myös pysyvämpää toimintaa ja johtajat voivat ajan mittaan myös vaihtua.

Terroristiryhmän johtoasemassa olevilla on keskeinen rooli teon suunnittelussa ja toteutuksessa. Terroristiryhmän johtoaseman kriminalisointi itsenäisenä tekemuotona olisi omiaan estämään terroristisia tekoja jo ennakolta, osoittamalla johtamistoimeen ryhtymisen lainvastaisuuden ja antamalla myös viranomaisille mahdollisuuden puuttua toimintaan.

Terrorismin rahoittamisrikokset

Jatkovalmistelussa olisi perusteltua kiinnittää huomioita myös terrorismin rahoittamisrikoksiin. Terrorismin rahoittamisrikoksiin tulisi harkita mahdollisuus säätää myös tuottamuksellinen tekemuoto esimerkiksi siten, että tunnusmerkistöjen alkuun lisättäisiin klausuuli ”Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä...” Tällöin terroristinen tarkoitus ei voisi syntyä tuottamuksellisesti, mutta tietoisuus - tunnusmerkistön kohdalla tuottamus voisi tulla kyseeseen. Jos esimerkiksi henkilö tietoisesti lähettää varoja konfliktialueella oleskelevalle henkilölle, joka on julkisesti kertonut osallistuvansa terroristiryhmän toimintaan, rahoja lähettäneen henkilön ei tulisi voida vedota siihen, että hän ei ollut tietoinen vastaanottajan olevan terroristi, mikäli hän olisi voinut asian vaivatta selvittää.

Rangaistusasteikot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Mietinnössä kuvatulla tavalla joidenkin tekojen osalta rangaistusasteikko muuttuu ankarammaksi ja terroristisista rikoksista voidaan tuomita varsin tuntuja rangaistuksia, muutokset ovat perusteltuja huomioiden tekojen vahingollisuus. Toki kansainvälisesti verraten osassa eurooppalaisissakin maissa voidaan terroristisista rikoksista tuomita huomattavasta ankarampiakin rangaistuksia.

Uuden rikoslain 34 a luvun 4 § enimmäisrangaistuksen korottamista siten, että terrorismirikoksen valmistelusta voitaisiin tuomita vankeuteen enintään kuudeksi vuodeksi, Poliisihallitus pitää tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna uudistuksena. Ehdotettu enimmäisrangaistuksen korottaminen korjaisi nykytilanteen ongelman, jossa esimerkiksi 21 luvun 6 a §:ssä rangaistavaksi säädetystä törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta voisi seurata ankarampi rangaistus (vankeutta enintään neljä vuotta), kuin voimassa olevan lain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi säädetystä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta (vankeutta enintään kolme vuotta). Nykytilanne rangaistusasteikkojen suhteen on voinut johtaa siihen, että valmistelurikoksiin on sovellettu muita kuin terrorismirikoksia koskevia säännöksiä niissä käytössä olevan korkeamman rangaistusasteikon vuoksi. Terrorismirikoksen valmistelun enimmäisrangaistuksen korottaminen osaltaan tukee sitä, että terroristiset rikokset käsitellään asianmukaisesti terroristisina rikoksina.

Tunnusmerkistöjen selkeys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Edelleen jatkossakin on varmasti vaikea käytännössä tulkita, onko teko sellainen, että se aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa tai vakavaa vahinkoa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle, mutta nyt käsillä oleva mietintö on kattava ja lainsäädäntöä pyritään selkiyttämään. Tulkintakäytäntöä tällä hetkellä vaikeuttaa myös oikeuskäytännön vähäisyys.

Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Terrorismirikosten estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä korostuvat riittävien toimivaltuuksien käytön mahdollisuus sekä laajasti käytettävissä olevat salaiset tiedonhankinta- ja pakkokeinot. Kriminalisointien teonkuvaukset edellyttävät tekijän terroristisen tarkoituksen osoittamista, minkä päättelemisen ja osoittamisen ilman riittäviä tiedustelumenetelmiä ja todisteiden hankintakeinoja on käytännössä mahdotonta. Pakkokeino- ja poliisilain osalta päivitykset liittyvät muutoksiin rikoslain uudessa 34 a luvussa. Muutokset ovat lähinnä teknisiä, Poliisihallitus pitää muutoksia tarpeellisina ja välttämättöminä.

Muut rikoslain 34 a luvun muuttumiseen liittyvät lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Voimassaolevan rikoslain 34 a luvun 7 § mukaisesti syytteen nostamisesta 34 a luvun rikoksista päättää valtakunnansyyttäjä. Valtakunnansyyttäjä määrää tällöin myös siitä, kenen on ajettava syytettyä. Mietinnössä esitetään 7 § poistamista lainsäädännöstä. Ehdotettua muutosta pidetään perusteltuna mietinnössä kuvatuin perustein, terroristisia rikoksia ei syyteoikeudenkaan näkökulmasta ole tarpeen asettaa erityisasemaan muihin rikoslain rikoksiin verrattuna.

Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Viitaten aiemmissa kohdissa mainittuihin huomioihin, voi kokonaisuudessaan todeta mietinnön ehdotusten olevan oikeasuuntaisia ja kannatettavia.

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Saukoniemi Teemu
Poliisihallitus